Nyugdíjasok a Szovjetunióban

„A harmadik kor" — így nevezték el a szociológusok az ember nyugdíjas korszakát. Az éltesebb emberek nagy csoportot alkotnak a szovjet társadalomban. hiszen 35 millió ember kap öregségi nyugdíjat, más szóval fogalmazva minden nyolcadik szovjet állampolgár.

— Mindenekelőtt szeretném megcáfolni a nyugdíjasról, mint öreg emberről alkotott véleményt — mondja Vlagyimir Sapiro, a Szovjet Tudományos Akadémia Szociológiai Kutató Intézetének munkatársa. Lehet-e egy 60 esztendős férfit, vagy egy 55 éves nőt öregnek nevezni? A szovjet állam úgy tartja, hogy éppen ez az a kor, amikor egy ember több évtizedes szolgálati idővel maga mögött, teljesítvén a közösséggel szembeni kötelességét, elmehet, hogy élvezze megérdemelt pihenését.

— Ezzel gyakran maguk a nyugdíjasok vitáznak: a statisztikák szerint minden harmadik, a nyugdíjkorhatárt elért ember folytatja a munkát a Szovjetunióban. Vajon mi a magyarázata a jelenségnek?

— Önmagában a tény, hogy valaki eléri a nyugdíjkorhatárt, még nem jelenti azt, hogy nyugdíjba kell mennie. Ha kedvet és erőt érez ahhoz, hogy tovább dolgozzék, nem látja értelmét, hogy otthon üljön, csupán azért, mert ehhez jogot szerzett. A Szovjetunióban nincs munkanélküliség, sőt ellenkezőleg: munkaerőhiány van, ezért az állam minden lehetséges eszközzel biztatja a nyugdíjkorhatárt elért dolgozókat, hogy — akik akarják — folytassák a munkát.

(APN)

Politikai gazdaságtani Acta

Nemrég jelent meg a József Attila Tudományegyetem Politikai Gazdaságtan Actájának XX. kötete. A cikkeket a politikai gazdaságtan tanszék öt munkatársa írta, dr. Andrássy Adél docens, dr. Demeter Anna tanársegéd, dr. Égető Emese docens, dr. Málovics János tanársegéd és dr. Várnay Ernő adjunktus. Közülük dr. Demeter Anna, dr. Málovics János és dr. Várnay Ernő ebben a kiadványban most publikált először.

Dr. Andrássy Adél „A területi koncentráció és a földterületek minőségének szerepe a mezőgazdasági növekedésben" címmel írt tanulmányt. Ebben a *hatékonyság javításának, az erőforrások ésszerűbb felhasználásának* összefüggéseit, módszereit kutatja. A téma ma igen aktuális, mert a magyar gazdaság új növekedési pályáján az élelmiszergazdaság kiemelkedő szerephez jut, de továbbfejlesztésének módszerei az eddigiektől eltérőek lehetnek. A szerző bizonyítja, hogy a gazdasági növekedés tényezőivel kapcsolatos eléggé közismert tételek a mezőgazdaságra vonatkoztatva újbóli átgondolást és számos kiegészítést kívánnak.

Dr. Demeter Anna az érdek általános fogalmával foglalkozik dolgozatában. A társadalomtudományok művelői között közismert, hogy a marxista társadalomelmélet egyik súlyponti és sokat vitatott kategóriájáról van szó. A szerző arra törekszik, hogy *az érdekkel kapcsolatos legáltalánosabb, alapvető elméleti kérdésekben állást foglaljon*, és ezzel elősegítse a konkrét érdekviszonyokkal történő tudományos vizsgálódást. Olyan érdekdefiníciót ad, amely a társadalmi élet minden területén — megfelelő sajátosságokkal — adaptálható. Az érdek meghatározásánál a legáltalánosabb filozófiai, pszichológiai összefüggésekből indul ki.

Dr. Égető Emese Monopólium és értéktörvény című tanulmányában a politikai gazdaságtan egy régebbi keletű, de még ma is fennálló elméleti problémáját vizsgálja. Az értéktörvény egyenlő csere illetőleg a jövedelmezőségi követelmények változását elemzi a termelési-tulajdoni viszonyoktól függően, a monopolkapitalizmus körülményei között. Reális és meggyőző *logikai és tapasztalati tényekkel ingatja meg az értéktörvény monopolkapitalista viszonyok közötti érvényesülésének eddig uralkodó álláspontját.*

Dr. Málovics János A lakástermelés és -elosztás gazdaságtanáról írt tanulmányt. A téma időszerűségét valószínűleg nem kell különösebben bizonygatni. A szerző a lakástermelésen belül a magánlakás-építések feltételeivel, forrásaival foglalkozik. Széleskörű irodalom és adat felhasználása alapján arra a következtetésre jut, hogy *a magánlakás-építések nem jutnak elegendő támogatáshoz*, a támogatás meglepő eszközeinek kialakítása nem megfelelő.

Dr. Várnay Ernő tanulmányának címe: A fejlett tőkés országok közötti működőtőke-mozgások elméleti megközelítése a közgazdaságtanban. A különböző elméletek jellemzését és értékelését úgy végzi el, hogy miután ismerteti a ma már klasszikusnak számító álláspontokat, feldolgozza a legújabb külföldi szakirodalmat is. Az elméleti megállapításokat statisztikai adatokkal, felmérések eredményeivel is illusztrálja. A dolgozatból megismerhetőek *a tőkekivitel új jelenségei, motívumai.* A működőtőke-mozgásokat mind makro-, mind mikrogazdasági szinten vizsgáló elméleteket rendszerezi a szerző.

A tanulmánykötet rövid ismertetéséből kitűnik, hogy a tanulmányok a közgazdaságtannak mennyire különböző területeire vezetik el az olvasót. Ez egyúttal arra is utal, hogy a tanszéken sokszínű kutatómunka folyik.

Farkas Beáta

Csempe, kandallóhoz

Tetszetős kivitelű kandallócsempék gyártását kezdték meg a Borsod megyei Tanácsi Építőanyagipari Vállalat sárospataki üzemében. A népművészeti mintákkal, stilizált dombornyomású virágokkal díszített csempéket kézzel formázzák, aztán — még az égetés előtt — különleges mázzal vonják be. A tervek szerint az idén, mintegy 60 ezer csempét gyártanak; ebből körülbelül 400 kandallót lehet építeni.

STOP reflektor

Nem a vizsgaeredmény a fontos!...

Idén, január elsejétől az eddiginél több járműkategóriában csak tanfolyam elvégzése után engedhetők vizsgára a jelöltek, s ez a változás a járművezető-képzés eddigi rendjének módosulásával is jár. Erről beszélgettünk a megyei közlekedésbiztonsági tanács jogi és propaganda-szakbizottságának tagjával, *Orosz Jánossal*, aki az MHSZ Csongrád megyei járművezetőképző iskolájának vezetője is, a reform hátását tehát közelről tudja majd megítélni. Beszélgetésünket azonban a módosítás céljának vázolásával kezdtük.

— Egyre népszerűbb jármű a segédmotoros kerékpár. Tavaly Csongrád megyében csaknem hatezren szereztek ebben a kategóriában vezetői engedélyt anélkül, hogy kötelező tanfolyamon kellett volna elsajátítaniuk a szükséges ismereteket. Leegyszerűsítve: ha jól tippeltek a tesztlapon, másnap már egyenrangú partnerekként találkoztak azokkal a forgalomban, akik — például a személygépkocsivezetők 76 órás — szervezett oktatás és alaposabb vizsga után kapták meg engedélyüket.

— Éppen ezért a hazai járművezető-képzésben nagy előrelépésnek számít, hogy 56 órás tanfolyamhoz és elméleti gyakorlati vizsgához kötik a segédmotoros-engedélyek kiadását. (Változás a régi gyakorlathoz képest az is, hogy a segédmotoros jelölt, ha a KRESZ-vizsgán nem is ment át, gyakorlati vizsgára engedhető. De a KRESZ-tesztet pótlólag persze ki kell töltenie. S jól!) A balesetek számának csökkenését, a legveszélyeztetettebb korosztályok fokozottabb védelmét remélik tehát intézkedésüktől az új oktatási rendszer kidolgozói. Ehhez tartozik még, hogy január elseje előtt kötelező tanfolyam nélkül lehetett vizsgát tenni az F (különleges járművek) és az E (pótkocsik) kategóriájában is. Lovaskocsi-hajtói engedélyhez sem kellett tanfolyamot végezni. Január elsejétől valamennyi járműkategória vezetői engedélyének megszerzését tanfolyamhoz kötik, kivéve a D kategóriában a 12, illetve a 25 személyes gépjárművek esetét.

— *Tanfolyamra kell járniuk a lovas kocsik hajtóinak, s a lassú járművek, munkagépek vezetőinek is.*

— Az előbbiek 20 óra oktatás után, az utóbbiak a segédmotorosokkal azonos feltételekkel kaphatnak a sikeres vizsga után vezetői engedélyt. A szervezést egyébként könnyíti, hogy az új rendelkezés szerint lehet „vegyes" tanfolyamokat indítani, ahol a vontatóvezetők együtt tanulnak például a motorkerékpárosokkal, „úrvezető"-jelöltekkel. Ám az már előírás, hogy ilyen esetben a legmagasabb kategória óraszáma, tematikája szerint folyik az elméleti képzés, és csak a gyakorlati oktatás különül el.

— *S mibe kerül mindez, például az MHSZ-nél?*

— A segédmotorosok saját járművel 600, az iskolával hétszáz forintért végezhetik el a tanfolyamot. A lassú járművek vezetői ezer, a lovaskocsi-hajtók 150 forintos tanfolyamdíjjal számoljanak. Ehhez jön hozzá a vizsgadíj, mely járműtípustól függően 50 és 400 forint közötti.

— *Úgy hallottuk, aggasztóan alacsony szintű közlekedés-egészségügyi kultúránk, pontosabban kulturálatlanságunk színvonalának emelése is várható az új képzési rendszertől. Miképp?*

— Noha, a tanfolyamokon eddig is volt szó az elsősegélynyújtás alapszabályairól, a balesetek bekövetkezte utáni teendőkről, ezeket az ismereteket csak az élet, a gyakorlat kérte számon. Most valamennyi tanfolyamon (a lovaskocsi-hajtókét kivéve) nyolc órát kell szánni az egészségügyi nevelésre, s a vizsgáknak része lesz az ismeretek számon kérése. (Hadd tegyük ide magánvéleményünket: kár, hogy csak tesztlapon... Szerintünk ugyanics a vérzéscsillapításból, sebkötözésből nem lehet tollal, papírral vizsgázni!) A nyolc óránál persze lényegesen többet foglalkoznak az elsősegélynyújtással a tömegközlekedési járművek leendő vezetői — érthetően.

— *Noha az A, B és C kategóriás vezetői engedélyek megszerzéséhez szükséges KRESZ-, műszaki és gyakorlati vizsgák rendjében nincs változás, az oktatási folyamatban lesznek módosítások.*

— Méghozzá a gyakorlati életet jobban szolgáló változások. A B kategóriás jogosítványért tanulóknak az eddigi 76 óra helyett 96 óra alatt kibővített ismeretanyagot adunk át. Részletesebben lesz szó a járművezetés elméletéről, a gépjárművek biztonsági ellenőrzéséről és karbantartásáról. Egy példával szemléltetném e változás indokait: a KRESZ megköveteli, hogy tartalékizzókészlet legyen az autóban. De, hogy a vezető tud-e égőt, ékszíjat, defektes kereket cserélni, azt a vizsgán nem kérdezik meg tőle. Most előírás lesz: vagy hibaelhárítási tanműhelyben, vagy egy szabályszerűen felszerelt gépkocsin a gyakorlatban is meg kell tanulniuk, mire valók az alkatrészek, a szerszámok...

— *Van persze, akinek erre nincs szüksége! Annak is végig kell szenvednie mások ügyetlenkedéseit?*

— Fogalmazzunk hivatalosabban. A tanfolyami órák látogatása, illetve a vizsga alól lehet felmentést kérni, ha az illetőnek az adott szakterületen szerzett, s okmányokkal igazolt végzettsége-képzettsége van. Mindig a tanfolyamot szervező intézmény vezetője adhat felmentést. Jó hír, hogy nem az okmányok másolata ellenében, hanem csak bemutatása után.

— *Meghallgatták a járművezetői vizsgára készülők régi kérését is, hogy oktatójuk jelen lehessen a gyakorlati vizsgán.*

— Ez biztonságérzetet ad a hallgatónak, és segítség az oktatónak is. Hiszen a vizsgáztatási folyamat részeseként meggyőződhet róla, módszerei helyesek-e, igazolja-e a vizsgaeredmény hallgatója és a maga közös munkáját. Talán kisebb lesz így a vizsgadrukk, és életszerűbb a vezetőjelöltek első próbatétele. Végül is, az a célja az egész oktatási reformnak, hogy ne a vizsgaeredményt tartsuk fontosnak, hanem a vizsga pillanatával kezdődő folyamatot, amikor a közlekedési szabályokat, műszaki ismereteket és — remélhetőleg minél ritkábban — az elsősegélynyújtás alapelemeit a gyakorlatban alkalmazza az addigi T-betűs!

Páfy Katalin

MI? HOL? MIKOR?

1984. FEBRUÁR 23., CSÜTÖRTÖK — NÉVNAP: ALFRÉD

A Nap kel 6 óra 37 perckor, nyugszik 17 óra 19 perckor.
A Hold kel 0 óra 26 perckor, nyugszik 9 óra 58 perckor.

VÍZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél szerdán plusz 38 cm (áradó)

SZÁZÖTVEN ÉVE

született Gustav Nachtigal (1834—1885) neves német felfedező, Afrika-kutató. Értékes földrajzi leírással szolgált Közép-Szaharáról (a Tibeszti hegyvidékről), valamint Kelet-Szudánról a Szahara és Szudán című háromkötetes könyvében.

KISSZÍNHÁZ

Este 7 órakor: Fejek Ferdinándnak — Uray 1-bérlet.

MOZIK

Vörös Csillag: délelőtt 10 órakor: Gyilkosságok ok nélkül (színes szovjet, 14 éven felülieknek), negyed 4, fél 6 és háromnegyed 8 órakor: Amit tudni akarsz a szexről (színes m. b. amerikai, 18 éven felülieknek, III. helyárral).

Fáklya: háromnegyed 3, negyed 6 és fél 8 órakor: Gyilkosságok ok nélkül (színes szovjet, 14 éven felülieknek).

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁR

Klauzál tér 3. sz. (13/37-es) este 8 órától reggel 7 óráig. Csak sürgős esetben.

BALESETI, SEBÉSZETI ÉS UROLÓGIAI FELVÉTELI ÜGYELET

Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden a II. sz. Sebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) vészi fel, sebészeti és urológiai felvételi ügyeletet az I. sz. Sebészeti Klinika tart.

GYERMEKORVOSI ÜGYELET

Munkanapokon 13 órától másnap reggel fél 8 óráig, szombaton, vasárnap és munkaszüneti napokon reggel fél 8 órától másnap reggel fél 8 óráig a Lenin krt. 20. szám alatti körzeti gyermekorvosi rendelőben történik a sürgős esetek orvosi ellátása.

ÉJSZAKAI ORVOSI ÜGYELET

Este 7 órától reggel 7 óráig a felnőtt lakosság részére: Szeged, Hunyadi János sgt. 1. sz. alatt. Telefon: 10-100.

FOGORVOSI ÜGYELET

Mindennap este 10 órától reggel 6 óráig, szombaton reggel 7-től hétfő reggel 7 óráig: Szeged, Zöld Sándor u. 1—3. Tel.: 14-420.

S. O. S. LELKISEGÉLY-SZOLGÁLAT

Mindennap este 7-től reggel 7 óráig. Telefon: 11-000.

TÉVÉ

BUDAPEST 1.

8.00: Tv-torna — (ism.)
8.05: Iskola-tv
9.55: Szívügyek — francia tv-film — (ism.)
11.20: Képújság
14.55: Iskola-tv
16.30: Hírek
16.40: Dmitrij Mengyelejev — szovjet dok.-film
17.05: Képújság
17.10: 56 éves lenne... Vujicsics Tihamér
17.25: Pedagógusok fóruma
18.00: Cselekvő értelmiség — (ism.)
19.10: Tv-torna
19.15: Esti mese
19.30: Tv-híradó
20.00: Ballada a katonáról — szovjet film — (ism.)
21.25: Panoráma
22.30: A hét műtárgya
22.35: Tv-híradó 3.

BUDAPEST 2.

17.20: Képújság
17.25: Telesport
19.05: Moritzburgi lovasparádé — NDK rövidfilm
19.20: Múltba nyíló ablakok
19.50: Szegedi stúdió román nyelvű nemzetiségi műsora
20.10: Szemle
21.00: Tv-híradó 2.
21.20: Tv-börze
21.30: Egy komp elmegy — angol tv-film (16 éven felülieknek!)
22.20: Képújság

BELGRÁD 1.

16.40: Videooldalak
16.55: Legyünk tisztáK
17.00: Magyar nyelvű tv-napló
17.10: Folyami halak
17.40: Tudomány
18.15: Tv-naptár
18.45: Kicsiny nagyvilág
19.15: Rajzfilm
19.30: Tv-napló
20.00: Monitor
21.05: Koldusok és fiúk — sorozat
22.05: Tv-napló

BELGRÁD 2.

18.15: Tudomány: A fóbiák
18.45: Zene
19.00: Ifjúsági stúdió
19.30: Tv-napló
20.00: Művészeti est
22.30: Zágrábi körkép

ÚJVIDÉK

17.00: Híradó magyarul és szerbhorvátul
17.45: Fafejű — gyerekeknek
18.15: Ismeretterjesztő műsor románul
18.45: Kisnagyvilág — zenés műsor
19.15: Kis titkok
19.20: Rajzfilm
20.00: Filmest: A tanú — magyar játékfilm
21.30: Híradó

BUKAREST

14.45: Fiatalok stúdiója
15.20: Guyanai képek
19.00: Tv-híradó
19.20: Gazdasági figyelő
19.35: Kulturális híradó
19.55: Heves szél — filmsorozat
19.55: Diszkó
21.20: Tv-híradó

PÉNTEK DÉLELŐTT BUDAPEST 1.

8.00: Tv-torna — (ism.)
8.05: Iskola-tv
9.50: Lottósorsolás

RÁDIÓ

KOSSUTH

8.27: Szerelmi bájital — részletek Donizetti operájából
9.10: Fúvószene a Szovjet Hadsereg Napja alkalmából
9.44: Nefelejcs
10.05: A Diákkönyvtár hangszalagon melléklete
10.35: Nótacsokor
11.21: Iskolaüdülők — üdülő iskolások
11.41: Egy eltűnt miniatűr, avagy egy érző lelkű hentesmester kalandjai — Erich Kästner regénye — 13.
12.45: Ahol a vendéget árulják
13.00: Sigiswald Kuijken hegedül
13.38: Most jelent meg
14.08: Évszázadok mestermüveiből
15.05: Vaszilij Tyorkin — Alekszandr Tvardovszkij poémája
16.13: Balogh Márton népdalokat énekel
16.29: Oláh János: Az őrült
16.39: Holnap közvetítjük
17.05: Családtervezési modell — 2.
17.30: Délutáni Rádiószínház — A gyaloghintó — Henryk Bardijewski hangjátéka
18.05: Vujicsics Tihamér: Alföldi képek
19.15: Operettkedvelőknek
20.10: Ismeretlen ismerősök
21.10: Régi híres énekesek műsorából
21.30: Választóvonal
22.20: Tíz perc külpolitika
22.30: Rádiószínház — Névváltoztatási kérelem — Rendhagyó életrajz buktatókkal
23.11: A Venetói szólisták játszanak
0.10: Pálóczi-dalok

PETŐFI

8.05: Halász Judit énekel — (sz.)
8.20: Tíz perc külpolitika
8.35: Napközben
10.00: Zenedélelőtt
11.35: Csak fiataloknak! — (sz.)
12.35: Nemzetiségeink zenéjéből
13.00: Kapcsoljuk a győri körzeti stúdiót
13.20: Éneklő Ifjúság
13.35: Rókatánc
14.00: Leláto
15.10: Az én rádióm
16.00: Látogatóban
16.35: Idősebbek hullámhosszán
17.30: Tanakodó
18.35: Hétvégi Panoráma
19.56: Slágerlista — (sz.)
20.35: Szociológiai figyelő
21.05: Józsi hol volt?... Józsi hol nem volt? — zenés útibeszámoló Sas-szemmel
21.45: Népdalkörök Pódiuma
22.10: Magnósok, figyelem! — (sz.)
22.50: Toronyzene — (sz.)
23.20: A tegnap slágereiből — (sz.)

3. MŰSOR

9.00: Dixieland-felvételekből — (sz.)
9.50: Az Éder vonósnégyes hangversenye — (sz.)
11.05: Zenekari muzsika — (sz.)
11.37: Britten: Halál Velencében — kétfelvonásos opera — (sz.)
14.13: Töltsön egy órát kedvenceivel — (sz.)
15.13: Magyar előadóművészek Liszt-felvételeiből — (sz.)
15.58: Zenei Lexikon
16.20: Szereted az operát?
16.55: A Poptarisznya daladiból — (sz.)
18.00: Geraint Evans operaáriákat énekel — (sz.)
18.30: A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi műsora
19.05: Iskolarádió
19.35: Kapcsoljuk a Zeneakadémia nagytermét — (sz.)
20.30: Az operett mohikánja
20.50: A hangversenyközvetítés folytatása
21.30: „... már minden éjszakámba belelobog a haja..." — Zolán Tibor versei
21.41: Operettkettősök — (sz.) — (sz.)
22.13: Napjaink zenéje — (sz.)

PÉNTEK DÉLELŐTT KOSSUTH

8.27: Egy kis figyelmet kérek!
8.37: Kórusok, hangszerszólók
9.30: Jó a dal
9.50: Lottósorsolás
10.05: Hétszínvirág
10.35: A fogadástétel — Csokonai Vitéz Mihály versei
10.40: Liszt: A bölcsőtől a sírig — szimfonikus költemény
11.00: Harangszavak
12.45: Hétvégi Panoráma

PETŐFI

8.05: Furulya- és citeramuzsika
8.20: Tíz perc külpolitika
8.35: Slágermúzeum
9.18: Háttérbeszélgetés
9.50: Lottósorsolás
10.00: Zenedélelőtt
11.35: Tánczenei koktél
12.35: Édes anyanyelvünk
12.40: Népi muzsika